

Avskrift.

Kungl. Maj:ts Befallningshavande

i Stockholms län.

Landskontoret.

Till Kungl. domänstyrelsen.

Åberopande Eder skrivelse till länsstyrelsen den 14 januari
 ./. 1927 får länsstyrelsen härmed överlämna protokoll över av domänintenden-
 ten i länet med biträde av uppskattningsmän den 13 augusti 1929 verk-
 ställd arrendeuppskattning av vissa delar av kronoegendomen 1 413/720
 ./. mantal Björkö nr 1-4 i Adelsö socken jämte därtill hörande handlingar
 och kartor, och får länsstyrelsen därvid anföra följande.

Förutom de områden av kronoegendomen, som för närvarande äro upp-
 låtna på arrende till den 14 mars 1930 enligt kontrakt med Viktor Ålan-
 der samt G.A. Eriksson och O.G. Larsson, hava uppskattningsmännen före-
 slagit utarrendering för tiden 1930- 14/3 - 1935 av sådana områden, som
 varit upplåtna efter endast muntligt avtal. Till Ålander har föreslagits
 förnyad utarrendering av i huvudsak samma områden som hittills. Med av-
 seende å övriga områden hava emellertid med undantag av den till Aug.
 Eriksson upplåtna Bystaden föreslagits mera betydande förändringar i
 de nuvarande brukningsdelarnas disposition. Länsstyrelsen har för sin
 del intet att erinra mot uppskattningsmännens förslag härutinnan, men
 länsstyrelsen vill fästa uppmärksamheten därå, att den av vederbörande
 lantmätare verkställda arealavmätningen ansluter sig till hittillsva-
 rande brukningsförhållanden, varför möjlighet saknas att bestämma area-
 len för de till utarrendering föreslagna lotterna med undantag av ovan-
 nämnda Bystaden, som innehåller en areal av 1,2075 hektar. De kunna
 därför icke identifieras på annat sätt än genom hänvisning till ett
 handlingarna bilagt kartutdrag, där de inlagts med särskilda gränsfärger.

11/39, 12/40 D.D. 1927.

./. Tre rullade kartor i särskild försändelse.

Enligt i förrättningsprotokollet meddelad uppgift har Kungl. vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien för sin del avslutat kontrakt med de personer, som föreslagits till arrendatorer å akademiens tillsyningsområde tillhörig mark, med undantag av ovannämnde Ålander. Stockholm å landskontoret den 22 februari 1930.

På länsstyrelsens vägnar:

A.M. Beckius.

Robert Lindroth.

Rätt avskrivet; betygar
å tjänstens vägnar:

E. Jacobsson

14/10 30

Avskrift.

Domänverket.

Till Kungl. Maj:ts Befallningshavande i Stockholms län.

Besvarande Länsstyrelsens skrivelse 23/91-95 D.D. den 6 juni 1930 och med återställande av handlingar och kartor får jag härmed värdsamt överlämna arrendekontrakt ang. Björkö dels till A gruppen, Vitterhetsakademien, hörande med V. Ålander, arrende 370,- kr. område med brun linje, dels till B gruppen, Kungl. Domänstyrelsen, hörande med

V. Ålander arrende 130,- kr. område med brun linje,

A.E.Karlsson " 25,- " " " svart "

Rudolf Johansson " 50,- " " " röd "

Det med grön linje omslutna området hör enligt uppgift av tillsyningsmannen A. Rylander till A gruppen och är liksom övriga områden till A gruppen utarrenderade av Vitterhetsakademien, det med grön linje till A. Andersson i Lindby.

Dessutom överlämnas dels tvänne ansvarsförbindelser för V. Ålander jämte 2 kronor till stämpel för vederhäftighetsintyg dels 50,- kronor genom insättningskvitto i Riksbanken, arrendemedel från Rudolf Johansson, arrendeåret 1930-1931.

A.E.Karlsson erbjuder sig att så snart han erhåller godkänt arrendekontrakt av Kungl. Domänstyrelsen inbetala i förskott 125,- kronor för alla fem åren.

Området den s.k. bystaden är av Vitterhetsakademien utarrenderad till förre ägaren Aug. Eriksson.

Av- och tillträdessyn å de områden dessa avtal omfatta torde ej förrättas, tiden är för övrigt nu försutten därtill.

Risberga pr Knifsta den 14 oktober 1930

Johan W. Stjernstedt

t.f.domänintendent.

Rätt avskrivet; betygar
å tjänstens vägnar:

E. Jacobsson

Avskrift.

Kungl. Maj:ts Befallningshavande

i Stockholms län.

Landskontoret.

Till Kungl. domänstyrelsen.

Sedan länsstyrelsen i anledning av framställning från Eder i skrivelse den 28 februari 1930 (L:4-6 år 1929) uppdragit åt domänintendenten, friherre J.W. Stjernstedt, att under förbehåll om Edert godkännande söka träffa avtal om utarrendering under en tid av fem år, räknat från och med den 14 mars 1930, av vissa delar av kronoegendomen 413/720 mantal Björkö nr 1 - 4 i Adelsö socken, har domänintendenten numera hit inkommit med redogörelse för av honom vidtagna åtgärder i sådant syfte jämte kontrakt rörande fyra särskilda av honom angående egendomen ingångna arrendeavtal, ävensom borgensförbindelser för två av arrendeavtalen och levereringsreversal å inbetald förskottsavgäld enligt ett av de övriga avtalen.

Länsstyrelsen får härmed överlämna de av domänintendenten redovisade handlingarna jämte med Eder skrivelse översända handlingar och kartor.

Med hänsyn till den nu långt framskridna tiden och till de särregna förhållandena beträffande denna kronoegendom, vilka även vid en tidigare tidpunkt torde omöjliggjort uppnående av förmånligare avtal, finner länsstyrelsen sig ej böra avstyrka godkännande av avtalen. Länsstyrelsen vill dock härvid icke underlåta att understryka önskvärdheten av att kronoegendomen snarast möjligt förses med för självständigt jordbruk erforderliga åbyggnader. Blott därigenom skulle kronans svaga ställning gentemot de under nuvarande förhållanden fåtaliga spekulanterna å arrende av kronoegendomen eller delar därav kunna undanröjas.

23/91-95 D.D.

Ett band handlingar i akten
Tre rullade kartor i särskild försändelse.

Länsstyrelsen erinrar i detta sammanhang om de förslag till lösande av egendomens byggnadsfråga, som berörts vid arrendeuppskattning före egendomens utarrendering år 1925 samt uti länsstyrelsens skrivelse till Eder den 25 januari 1924. Alternativt finner sig länsstyrelsen även böra ifrågasätta, att utarrenderingen av kronoegendomen helt ombesörjes av Kungl. vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien, som under senare år brukat träffa arrendeavtal om vissa delar av egendomen och har särskilda representanter å Björkö. Stockholm å landskontoret den 1 november 1930.

Nils Edén.

Carl Bergstedt.

Rätt avskrivet; betygar
å tjänstens vägnar:

E. Jacobsson

Avskrift.

Domänverket.

Till Kungl. Maj:ts Befallningshavande i Stockholms län.

Överlämnande bilagda skrivelse från tillsyningsmannen å Björkö, Albin Rylander, vari denne anhåller om ersättning med 125,- kronor för arbete och besvär med utarrendering av de olika arrendelotterna av kronoegendom Björkö i Adelsö socken, får jag vördsamt tillstyrka hans anhållan med hänvisning till att om jag skulle företagit resor till Björkö, kostnaden för dessa troligen uppgått till detta belopp om ej mera.

Samtidigt får jag meddela att enligt uppgift av Rylander de bättringsarbeten, som jämlikt Länsstyrelsens resolution 55/243 D.D. 1929, skulle fullgöras nu äro av arrendatorerna avhjälpda.

Risberga pr Knifsta den 10 januari 1931.

Johan W. Stjernstedt.

U t l å t a n d e.

Överlämnas till Kungl. domänstyrelsen jämte av domänintendenten åberopade framställning av tillsyningsmannen Albin Rylander, och får länsstyrelsen för sin del förklara sig på av domänintendenten anförda skäl icke hava något att erinra emot bifall till nämnda framställning. Stockholm å landskontoret den 21 januari 1931.

Nils Edén.

Karl Bengtsson.

Rätt avskrivet; betygar
å tjänstens vägnar:

E. Jacobsson

7/21 D.D. 1931.

Avskrift.

Stockholm den 9 Jan. 1930.

Domänintendent Frih. J.W. Stiernstedt,
Stockholm.

Undertecknad anhåller härmed vördsamt att Kungl. Domänstyrelsen måtte tilldela mig ett belopp av kronor etthundratjugofem (125) utgörande arvode för det arbete och besvär jag haft med utarrendering av Kronoegendomen Björkö i Adelsö sn.

Med utmärkt högaktning
Albin Rylander.

Rätt avskrivet; betygar
å tjänstens vägnar:

E. Jacobsson

Avskrift.

Kungl. Domänstyrelsen.

Överlämnas till Kungl. Vitterhets

Historie och Antikvitets Akade-
mien för kännedom. Stockholm den

8 sept. 1915.

Kungl. Domänstyrelsen.

Arrendekontrakt om lotten litt A av Kronohemmanen
Björkö i Stockholms län.

Arrendekontrakt.

Kungl. Domänstyrelsen upplåter härmed för Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens räkning följande å detta kontrakt bilagt kartutdrag med röda gränslinjer utmärkta åkrar inom lotten litt. A av kronohemmanen 66/144 mantal Björkö n:r 1 Östergården, 82/144 mantal Björkö n:r 2 Storgården, 39/144 mantal Björkö n:r 3 Mellangården och 48/192 mantal Björkö n:r 4 Västergården i Adelsö socken och Färentuna härad av Stockholms län nämligen dels en grupp smååkrar i "Lillgårdsbacka", väster om byn, dels ett åkerparti, söder om borgen, dels "svarta jorden" och därintill liggande tegar, dels "Avundsvret" norr om ladorna, dels ock sandåkrarna vid "Ormknös" till nuvarande arrendatorn av nämnda egendom, Erik August Karlsson, under arrende på de villkor, som här nedan i detta kontrakt omförmälas, och, där ej detsamma annorlunda bestämmer, i gällande lag om nyttjanderätt till fast egendom stadgas.

§ 1.

Arrendetiden omfattar fyra år, räknade från den 14 mars 1915 till den 14 mars 1919.

Årliga arrendet utgör femhundra (500) kronor att för varje arrendeår erläggas vid särskild uppborädsstämma å någon av Konungens befallningshavande bestämd dag närmast

Arrendetid,
arrendeavgift,
säkerhet för
arrendevillkorens
fullgörande.

före den 14 mars det kalenderår, då arrendeåret utlöper.

Arrendatorn skall ställa godkänd borgen eller annan tillfyllestgörande säkerhet för arrendevillkorens fullgörande.

Arrendatorn åligger att meddela sina familjemedlemmar, tjänare och annat husfolk här nedan angivna särskilda bestämmelser till skydd för fornlämningar och att personligen ansvara för att någon av hans folk icke bryter däremot, och är arrendatorn skyldig att genast till Riksantikvarien eller hans ombud på Björköen anmäla, när någon sådan överträdelse av bestämmelserna skett, vare sig den begåtts av hans folk eller icke.

Personer, som vilja bese fornlämningarna, få ej hindras att fritt passera på av ålder gängse vägar och stigar över de arrenderade områdena.

Rågångar, stenar och andra märken, som utmärka gamla ägofigurer vare sig i de arrenderade åkrarna eller annorstädes, få icke borttagas eller på något sätt rubbas, utan betraktas som fornlämningar.

I åkrar och åkerkanter befintliga impediment få icke förminska, utan måste som eventuella fornlämningar eller rester av dylika skyddas därigenom att vid plöjning en smal remsa lämnas oplöjd runt omkring ävensom därigenom att de förenas, då de ligga nära varandra.

Gamla odlingsrösen få ej fortfarande brukas, om de visa sig från början hava varit fornlämningar av något slag.

Fornlämningar skola av arrendatorn skyddas i enlighet med de noggranna bestämmelser, som äro eller varda av Riksantikvarien meddelade.

När arbeten i jorden med vederbörligt tillstånd företagas och därvid ej förr synliga fornlämningar eller fornfynd anträffas skall arbetet genast avbrytas, och anmälan ske till Riksantikvariens ombud på ön, som meddelar vad som bör iakttagas.

Fornfynd, som anträffas, skall genast överlämnas

till Riksantikvariens ombud, att av honom insändas till statens samlingar. Om fynd anträffas under jordytan eller under sten, skall det kvarligga orubbat och betraktas platsen då som fornlämning.

Försäljning av på kronans mark anträffade fornfynd åt annat håll än till statens samlingar i Stockholm vare förbjuden, ävensom att behålla funna fornsaker.

Till fornsaker räknas även bernsten.

Efterforskningar av fornsaker i jorden eller i stränderna och vattnet utanför dem äro förbjudna.

Arrendatorn äger personligen rätt till jakt för eget hushåll å den arrenderade egendomen men får ej utarrendera eller utlåna denna sin förmån.

Arrendatorn må icke i någon form på kronans mark driva hotell- eller serveringsrörelse.

§ 2.

Byggnader.

Byggnader av vad slag det vara må, få ej å de arrenderade områdena uppföras.

§ 3.

Ägornas hävd.

De arrenderade åkrarna skall arrendatorn väl hävda och i god växtkraft hålla.

I avseende å deras brukande skall gälla att plöjning endast får ske till gammalt plogdjup, som på ön av ålder brukats. Impediment skola lämnas orörda och med en oplöjd remsa runt omkring. Utvidgningar i åkerkanterna få ej företagas och där fornlämningar gå ned till åker, skyddas de genom en oplöjd remsa utanför. Nydikningar eller rörnedläggningar få icke ske utan tillstånd af Riksantikvarien. Omdikningar få ske till gammalt djup efter anmälan till Riksantikvariens ombud. Sten får ej sprängas eller borttagas. Plöjning får icke ske så, att ojämnheter i åkerens yta i form av avsatser, fördjupningar eller sådant utjämnas och så småningom utplånas. Sopdynga får icke användas annat än sådan, som härrör från byn, men ej heller denna får användas å "svarta jorden".

Röjning av träd och buskar i åkerkanten får ske

endast med tillstånd av Riksantikarien och i enlighet med de föreskrifter, som av vederbörande jägmästare meddelas.

I övrigt må ej något arbete utföras, som förändrar den nuvarande jordytans utseende och ka raktär.

Magasinering av jordbruksprodukter får icke ske i "svarta jorden" eller närmast därintill liggande tegar, likaså ej på områden, som undantagits för odling. Då grävning för dylika produkters förvaring måste ske, skall tillstånd av Riksantikvariens ombud inhämtas.

Då åkrarna betas skall noga tillses att skyddsområdena icke beröras, varför vallare måste medfölja kreaturen.

Arrendatorn är skyldig att året före egendomens avträdande, därest icke med tillträdaren annorlunda överenskommes, verkställa i enlighet med tillämpad växtföljd, trädesbruk samt höstplöjning, gräs-, frö- och höstsädesådd mot ersättning av tillträdaren, vilken ersättning i händelse av tvist bestämmes i den ordning, som stadgas i 2 kapitlet 8 § lagen om nyttjanderätt till fast egendom.

§ 4.

Arrendatorn äger under arrendetiden föra stråfoder från de arrenderade åkrarna till lotten litt B av egendomen. Endast med tillstånd av Kungl. styrelsen må arrendatorn annorledes bortföra foder och bestämmer i sådant fall Kungl. styrelsen de villkor, varunder bortförande må ske.

§ 5.

Torp må ej å egendomen anläggas. Arrendatorn äger icke i någon händelse anspråk på dagsverken eller arbetsskyldighet från jord, som ej till egendomen hör, eller på ersättning därför.

§ 6.

Arrendatorn är skyldig uppföra och underhålla all den stängsel, som i det arrenderade områdets gräns mot annan egendom efter lag bör finnas. Om så behöves, må stängsel på arrendatorns egen bekostnad uppsättas vid åkrarna, dock ej vid "svarta jorden".

Förbud mot bortförande av foder.

Anläggning av torp med mera.

Hägnadsskyldighet.

§ 7.

Vägar m.m.

Av ålder gängse vägar och stigar inom det utarrenderade området skola hållas öppna med vissa inskränkningar, som nedan beröras. Dessa vägar få icke utan tillstånd förbättras i annat avseende än genom gruspåkörning eller påbyggas.

Den stig, som från "Lillgårdsbacka" leder utefter åkerkanten till södra borgporten skall hållas något bredare än hittills.

Gamla körvägen i östra kanten av bystaden skall bibehållas som gångväg. Som körväg får brukas den strax utanför nyupptagna utan att dock någon som helst röjning av sten eller jord sker. Här får heller ingen grusfyllnad göras.

Den gamla körvägen till "Avundsvret" skall behållas. Utefter västra kanten av denna åker skall lämnas en remisa oplöjd för gångstig till "Pusshagen." För åkerkörslor till "Avundsvret" skall tagas upp nytt led i södra gårdesgården nära "Sköttgårdsgrind." Att använda den under senaste år brukade vägen genom nämnda grind över hörnet av "Siverts hemland" in i "Avundsvret" vare förbjudet.

Från "Sköttgårdsgrind" skall tagas upp den nya vägen till norra beteshagen. Den följer söder och öster om gårdesgården mot "Siverts hemland", går söder om gårdesgården mot "Snålbiten", genom "Lindan" till den punkt där "Lindan" slutar och åkern tager vid. Där skall ett led tagas upp och vägen skall fortsätta snett genom skyddsområdet, ungefär utefter gränsen mellan 606 och 607, 732, 731 in i beteshagen.

De körvägar, som nu leda in mot ej utarrenderade områden, få ej användas längre än till dessas gräns för kreatur eller körslor. Undantag skall göras endast för undanskaffande av virke eller för av ålder brukade vinter-

vägar. Dvlik tillåten körning följer endast av ålder brukade körvägar genom skyddsområdena, varvid noga ^{skall} tillses, att fornlämningarna ej skadas. Ingen som helst röjning får ske, ej heller kvistar brytas eller någon förändring vidtagas.

§ 8.

I händelse arrendatorn på grund av lagligen tillkommet beslut får under arrendetiden vidkännas betydligare kostnad för byggnad av kyrka, prästgård eller andra allmänna hus, uppförande av större broar eller anläggning av ny väg, järnväg eller kanal, äger han därför åtnjuta gottgörelse genom kostnadens fördelning på vissa år i enlighet med bestämmelserna i Kungl. kungörelsen den 16 januari 1863.

§ 9.

För all inkränkning och åverkan eller annat olaga tillgrepp skall arrendatorn söka försvara ägorna och, när sådant förmärkes, genast därom underrätta Konungens befallningshavande för vidtagande av behöriga åtgärder.

§ 10.

Till utrönande huru egendomen skötes och arrendevillkoren av arrendatorn fullgöres, kommer egendomen att, där så erfordras, besiktigas av domänintendent eller den Konungens befallningshavande i hans ställe förordnar.

Egendomen av- och tillträdes efter syn.

Den syn, som vid arrendeperiodens utgång hålles till efterrättelse mellan arrendatorn såsom avträdare och kronan, skall, därest egendomen kommer att ånyo utarrenderas, jämväl utgöra tillträdessyn för nye arrendatorn, som i följd därav kallas till synen såsom tillträdare, och skall synen förrättas av tre personer, utsedda bland dem, som enligt lagen om nyttjanderätt till fast egendom äro behöriga att förrätta af- och tillträdessyner.

Kostnaderna för synerna skola gäldas av av- och tillträdare till hälften vardera.

Konungens befallningshavande tillkommer att i fråga om utseende av synemän iakttaga kronans rätt.

Deltagande i kostnad för allmänna hus och vissa kommunikationsanstalter.

Egendomens skötsel mot åverkan.

Besiktningar och syner.

§ 11.

Överlåtelse av arrendet.

Angående rätt till överlåtelse av arrendet skall, utöver vad allmän lag stadgar, gälla att såväl sterbhusdelägare efter avliden arrendator, vilka icke begagnat sig av dem tillkommande hembuds rätt, som arrendators konkursborgenärer, där ej uppsägning skett, skola vara berättigade att för den del av arrendetiden, som ej rest skolat återstå, överlåta arrendet på viss person, som av Kungl. styrelsen godkännes, under villkor i båda dessa fall att anmälan därom göres hos Kungl. styrelsen, i förstnämnda fall inom en månad efter hembudstidens utgång och i sistnämnda fall senast å sextionde dagen från inställelsedagen i konkursen. Där arrendator försatts i konkurs och borgenärerna uppsagt avtalet, äga arrendatorns löftesmän, såvitt de på grund av sin borgen hödgats utbetala något, att, därest de därom göra anmälan sist å trettionde dagen efter den, då borgenärernas uppsägelse skedde, övertaga arrendet och på sätt ^{har} ovan sagt om konkursborgenärer, förfoga över detsamma.

Vilja arrendators sterbhusdelägare, konkursborgenärer eller löftesmän för gemensam räkning övertaga arrendet åligger dem att inom viss av Konungens befallningshavande förelagd tid anmäla lämplig person till handhavande för deras räkning av egendomens skötsel. Gitta de ej det, kommer, där fråga är om sterbhusdelägare eller konkursborgenärer, Kungl. styrelsen, som förbehåller sig uppsägningsrätt i detta fall mot sterbhusdelägare, att uppsäga dem; beträffande löftesmän, kommer arrendet ej att å dem överlåtas.

I alla de fall, då medgivande begäres till arrendets överlåtande eller övertagande, bör, såvida avseende därå skall fästas, avlämnas säkerhet av den beskaffenhet, som i 26:te punkten av Kungl. kungörelsen den 4 juni 1908 angående förändrade grunder för förvaltningen av kronans jordbruksdomäner och gällande reglementariska bestämmelser

för samma förvaltning omförmäles. Stockholm den 21 augusti 1915.

W. Roos.

Sture Idar.

Bestyrkes å tjänstens vägnar.

Sture Idar.